

jajo gledat. Znamenitost, res. Toda natančneje preiskovati jajec nikar; tega ne dovoljujemo.«

»Ne,« je odvrnil Jeremija Obloglav malce plašno, »jajec, ki jih ležete, prav za prav nisem prišel gledat. Slišal bi rad le zvonove na Ognjeni zemlji. Saj vendar vsak večer pojo, ka-li. Ali sem se motil?«

Tolsti tič je užaljeno skomizgnil z zakrnelo perotjo.

»Seveda pojo,« se je nejevoljno obregnil, »ali glavno so vendar jajca, ki jih mi ležemo!«

Jeremija Obloglav ni takoj razumel. Je bil pač nekoliko zamaščen.

Tedaj so zazvonili ognjezemski zvonovi in Jeremija Obloglav se je razveselil.

Isti trenotek pa so se zakadili čudni ptiči v boj. Nič več se niso priklanjali. Prhutali so besno s talarji, strašno vreščali in se pričkali za jajca. Še globokega svetovnega morja ni bilo slišati, ko je butalo ob obalo, in ognjezemski zvonovi so se dušili v vrišču.

V hudem strahu je zaklopil Jeremija Obloglav uha in planil na skok nazaj v morje. Ves prepadel je veslal s plavutmi in odplaval daleč daleč od obrežja. Na samotnem otočku si je odpočil. Do onodod ni segalo več kričanje čudnih ptic radi jajec, ki so jih bile nanesle. A po jasnem, čistem zraku je prinašal veter z Ognjene zemlje glasove zvonov preko globokega svetovnega morja.

Tedaj je bil Jeremija Obloglav hvaležen in vesel in ostal je za zmerom na svojem zapuščenem otoku. Vsak večer je slišal zvonjenje. In vselej je bil Jeremija Obloglav ginjen in je jokal.

Solze so kapale v svetovno morje.

Najnevarnejši vulkani.

Znanstveniki trdijo, da ne živimo dandanes več v dobi katastrofalnih (pogubnih) izbruhov ognjenikov, temveč da pogubonosno delovanje vulkanov pojenja. Vendar pa je na zemlji še nekaj delujočih vulkanov, med katerimi je najbolj nevaren Mont Pél  na otoku Martinique, ki je leta 1920. tako strahovito bruhal, da je pokončal 30 tisoč ljudi. Iz žrela se je valila strupena para, ki je pokončala daleč naokrog vse življenje. Erupcija (izbruh) je bila podobna oni Vezuva in katastrofi obeh cvetočih rimskih mest Pompeji in Herkulanum.

Iz žrela ognjenika Mont P   se je dvignil 400 m visok oblak in se začel valiti proti nižje le e emu mestu Saint Pierre. Para je bila tako vroča in strupena, da je pokončala vse prebivalce mesta razen dveh, ki sta srečno

ušla razdejanju. Po ulicah so našli pozneje 2000 trupel ljudi, ki jih je oblak zasačil zunaj. Drugi so se pa zadušili po hišah, a nekateri so našli smrt v valovih morja, ki je prestopilo bregove. En prebivalec mesta se je rešil na ta način, da je prišel po naključju v močan tok zraka, ki ga je obvaroval smrtonosne vročine. Po prvem izbruhu se je dvignil iz žrela 500 m visok, človeškemu zobu podoben steber lave, ki je pa kmalu razpadel.

Drugi najnevarnejši vulkan je Krakatau, ki leži na istoimenskem otoku med otokoma Sumatro in Javo (visok je 822 m). Njegov izbruh je pokončal naenkrat 40.000 ljudi. O tej katastrofi imamo bogato znanstveno literaturo (slovstvo). Pepel, ki so ga pognale sile vulkana visoko v zrak, so našli še 1000 km od njega. Kamenja je vrgel ognjenik iz sebe toliko, da je nastala daleč naokrog sedem centimetrov debela plast. Pozneje so učenjaki ugotovili, da je nastala katastrofa zato, ker je vdrlo morje v ognjenik, kjer se je morska voda spremenila v pare. Ogromna sila močno stisnjene pare je na eni strani prodrla ognjenik in tako je nastala poguba. Krakatau je močno podoben vulkanu Santorin na Grškem. V predzgodovinskih časih je bil tudi ta ognjenik zelo delaven, zdaj pa je menda že ugasnil in je podoben razvalini. Ni pa izključeno, da se še predrami in preseneti prebivalce bližnjih krajev tako, kakor jih je že večkrat Mont Pélée.

TONE GASPARI:

Graščina.

Na gmajni se že sto let ruši zidovje graščine. Zidovje je sivo in staro kakor oškropljeno od strjenega blata, tri okna še zijajo kot zlobno prestreljene oči. Med zidovi je nakupičena gomila, pod njo so menda skrivni hodniki; če potrkaš s peto, zadoni. Na levi strani med leskami je zasuta graščinska ječa. Globoka je bila, pripovedujejo starke, sto sežnjev. Če si pogledal vanjo, se ti je zvrtilo v glavi. Zdaj skačejo otroci vanjo in plezajo spet iz nje, četudi raste v razpokah kačji jezik.

Štirikrat na leto se ta graščina izpreminja: vsakikrat je drugačna. Spomladi se skrije to mrko, žalostno zidovje za brsteče bukovje, da vidiš le svilen zelenje. Takrat te ta čudna uganka spet privablja. Pridejo pastirji, zakurijo, in izmed skritih zidov se vzdigne iznad bukovja, hrastovja in črnih hoi plavi dim. Pa nihče ne misli na davnino. Saj je nebo brez oblakov, solnce sveti v vse kote, toplo greje od kamenja. Martinček se spušča preko skalic, grintavi zelenec se kaže izpod leskovega šibja. Gadica drugje skoti, ker ne mara prenorčavih pobov, ki preobrnejo vse grme, da iztakujejo trhljad in oklestke.

Lani pa so se zmislili. Na ogenj so naložili sveže hojevine, da se je zakadilo kakor iz ognjenika. Potem so skozi ta dušljivi dim skakali. Krehali so, kakor bi se jim zataknila ribja koščica in iz oči jim je kapalo, ali odnehali niso. »Hop, hop!« se je razlegalo. Še ust niso zapirali ti norčki. Tudi Lovrinov je bil vmes. V sestrinih čizmih je skakal, da je kar štorcljalo po peščencu. Če je zavračal, mu je desni čizem dostikrat odletaval, ker je bilo grlo skoraj do kapice raztrgano. Izgubil ga pa ni. Poiskal ga je in kar stoje smuknil spet desno boso vanj. Pri skakanju mu je toliko nagajalo, ali skrhani omet ga je bodel. Tako je pri vsakem skoku desni škarpet zaropotal pred njim v kot. »Hop, hop!« Dim se je valil in svedral poševno v zrak. »Hop! Hop!« Kašelji in solze.